

Тенденції розвитку ІТ-індустрії

Кот Яна Вадимівна, студентка

ORCID 0009-0009-8284-359X

Науковий керівник: Трофименко Олена Олексіївна, д.е.н., професор,

КПІ ім. Ігоря Сікорського, Україна

В умовах Індустрії 4.0, становлення Індустрії 5.0 саме ІТ-галузь відіграє важливу роль у забезпеченні стабільного економічного розвитку на глобальному рівні. В Україні ІТ-індустрія продовжує розвиватися попри війну, що розпочала росія.

Згідно з даними Державної служби статистики, частка експорту ІТ-послуг у загальному ВВП країни становила у 2021 році – 6,9 млрд дол. США, а у 2022 – 7,34 млрд дол. США [1]. Спостерігається збільшення експорту ІТ-послуг на 400 млн дол. США у 2022 році порівняно з 2021, що свідчить про активний розвиток галузі та підвищений попит на високоякісні ІТ-послуги, наданими українськими компаніями, завдяки високій технологічній конкурентоспроможності та активному розвитку внутрішнього ринку. Диверсифікація ринків та активний пошук нових клієнтів і партнерів також сприяли забезпеченню позитивних тенденцій, підтриманню стабільного розвитку в умовах швидкозмінного глобального ринку. Зазначимо, що у першому кварталі 2023 року експорт ІТ-послуг становив 1,6 млрд дол. США, 2022 року – 1,9 млрд дол. США та 2021 року – 1,4 млрд дол. США. Зокрема, у першому кварталі 2022 року порівняно з 2021 показник зріс на 35,7 % [2]. Це зростання було зумовлене такими факторами, як збільшення рівня попиту на ІТ-послуги в усьому світі та розвитком українських ІТ-компаній. Проте у першому кварталі 2023 року порівняно з 2022 відбулося зменшення експорту на 15,8 %. Війна в Україні негативно вплинула на ІТ-індустрію країни, проте така ситуація не є критичною.

Згідно з даними Державної служби статистика України у 2021 році було зареєстровано 8800 юридичних осіб, які займалися ІТ-діяльністю. З них 5000 компаній займали позицію активних на українському ринку праці. У 2022 році, після декількох місяців з початку російської агресії, кількість ІТ-компаній в Україні скоротилася. За даними дослідження DOU (найбільшої ІТ-спільноти України), в 50 найбільших українських ІТ-компаніях працювало 92 400 людей порівняно з 100 000 у січні 2022 року [3]. У 2023 році, ситуація в ІТ-секторі України дещо стабілізувалася. Загалом кількість ІТ-компаній в Україні зросла з 2021 року до 2023 року, у 2022 році відбулося тимчасове скорочення працівників порівняно з 2021, у 2023 – скорочення компаній порівняно з 2022.

Серед ІТ-фахівців української ІТ-індустрії, які вирішують працювати на себе, поширеною практикою є реєстрація ФОП. Це дозволяє їм отримувати більш високий дохід, ніж у випадку роботи найманим працівником, а також мати більшу свободу у виборі клієнтів та проектів. Станом на 2022 рік кількість ІТ, що оформлені як фізичні особи-підприємці, - становила 239 906, проте вже у 2023 показник збільшився до 271 699, тобто на 13 % [3]. Така ситуація свідчить про те, що ІТ-фахівці прагнуть більшої свободи у сфері доходів, оскільки вони самі визначають вартість своєї роботи, за законодавством сплачують податки лише з отриманого доходу, а не з виплаченої роботодавцем заробітної плати, а також мають можливість працювати з різними світовими компаніями.

Важливим показником для надання оцінки розвитку української ІТ-індустрії є заробітна плата. Згідно з даними DOU, медіанна зарплата розробника в Україні у червні 2023 року становила 3435,5 дол. США. Це лише на 1 % більше, ніж у червні 2022 року (3400 дол. США), і на 14,5 % більше, ніж у червні 2021 року (3000 дол. США). Можна побачити, що зарплати ІТ-фахівців у 2022 році зростали на 400 дол. США, оскільки у той час на ринку праці спостерігався дефіцит кваліфікованих кадрів [4].

Протягом року, з червня 2022 до червня 2023, медіанна зарплата розробників в Україні майже не змінювалася, це спричинено низкою факторів серед яких наступні: стабілізація ситуації на ринку праці в Україні після початку повномасштабного вторгнення росії; зменшення попиту на ІТ-фахівців з боку західних компаній, які перенесли свої розробки до

інших країн; підвищенням конкуренції на ринку праці в Україні, оскільки все більше людей навчаються програмуванню та прагнуть отримати роботу в ІТ-індустрії.

ІТ-фахівці, які володіють мовами програмування Scala, Rust і Go, мають найвищу середню заробітну платню – 5500 дол. США, 5350 дол. США та 5000 дол. США відповідно [4].

Через війну зменшилася кількість ІТ-компаній та фахівців, що становить потенційний ризик економічного та інноваційного росту галузі. Зменшився обсяг експорту ІТ-послуг, з'явилися складнощі у забезпеченні функціонування компаній в умовах війни. Іншою вагомою проблемою є необхідність у переорієнтації робочих процесів та ринків збуту через війну, що може призвести до зменшення конкурентоспроможності українських ІТ-компаній порівняно з іншими ринками. З початком війни багато висококваліфікованих фахівців емігрувало за кордон, що призвело до втрати технічного потенціалу та знань в галузі. Під час війни виникла й загроза стабільності та безпеці ІТ-сектору, що значно викликало у іноземних партнерів сумніви стосовно надійності українських компаній. Зростання кількості ФОПів у галузі ускладнило роботу державних органів у контролі з дотриманням законодавства та податкових обов'язків [3].

Розв'язання вище зазначених проблем потребує комплексного підходу, включаючи зусилля уряду, бізнесу та громадянського суспільства. Головними перспективами розвитку на даний момент є міжнародна співпраця та підтримка. Розробка стратегічних партнерств з іншими країнами, компаніями та організаціями може допомогти українській ІТ-індустрії протистояти викликам, які виникають під час війни. Також підтримка інновацій та розвитку нових технологій дозволить українським ІТ-компаніям зміцнити свою конкурентоспроможність та розширити спектр послуг [3]. Ключовим елементом стабільності є розвиток внутрішнього ринку для ІТ-послуг. Це допоможе створити нові можливості для компаній в умовах економічної нестабільності. Також не менш важливо впроваджувати політику, спрямовану на підтримку бізнес-середовища в умовах війни, зменшити адміністративні бар'єри, спростити податкове регулювання та надавати фінансову підтримку, що зможе допомогти компаніям легше пристосуватися до нових умов.

Висновки. Українська ІТ-індустрія є однією з найуспішніших у країні та продовжує зростати навіть під час війни. Основні проблеми, що є, включають зменшення кількості ІТ-компаній та фахівців, обсягу експорту ІТ-послуг, необхідність у переорієнтації робочих процесів та ринків збуту. Для вирішення цих проблем необхідно вжити комплекс заходів, включаючи: міжнародну співпрацю та підтримку; підтримку інновацій та розвитку нових технологій; розвиток внутрішнього ринку для ІТ-послуг; впровадження політики, спрямованої на підтримку бізнес-середовища в умовах війни.

Література:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.11.2023).
2. «Схоже, що це буде перший рік, коли ІТ-індустрія не зросте». Як війна й глобальний ринок впливають на ІТ-експорт України — аналітика й думки експертів. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-war-effects-it-export/> (дата звернення: 23.11.2023).
3. Ринок праці ІТ-сектору в умовах війни: реалії та перспектив. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viyny-realiyi-ta-perspektyvu> (дата звернення: 23.11.2023).
4. Зарплати українських розробників — літо 2023. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/salary-report-devs-summer-2023/> (дата звернення: 23.11.2023).